

Beyond transaction: Shemittah laws for Diaspora Jews

Source Sheet by Josh Weiner

1. **דברים ט"ו:א'-ב'**
(א) מִקֵּץ שִׁבְע־שָׁנִים תַּעֲשֶׂה שְׁמִטָּה:
(ב) וְזֶה דְּבַר הַשְּׁמִטָּה שְׁמוֹט כָּל-בֹּעֵל
מִשָּׂה יָדוֹ אֲשֶׁר יִשָּׂה בְרֵעֵהוּ לֹא-יִגָּשׁ
אֶת-רֵעֵהוּ וְאֶת-אָחִיו כִּי-קָרָא שְׁמִטָּה
לָהּ:
Deuteronomy 15:1-2
Every seventh year you shall practice
remission of debts. This shall be the
nature of the remission: every creditor
shall remit the due that he claims from
his fellow; he shall not dun his fellow or
kinsman, for the remission proclaimed is
of the LORD.
2. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"א'**
מִצְוֹת עֲשֵׂה לְהַשְׁמִיט הַמְלֻוָּה
בְּשִׁבְעִיעִית שְׁנָאֶמֶר (דברים טו ב) "שְׁמוֹט
כָּל בֹּעֵל מִשָּׂה יָדוֹ". וְהַתּוֹבֵעַ חֹב
שֶׁעֲבָרָה עָלָיו שְׁבִיעִית עֹבֵר עַל לֹא
תַעֲשֶׂה שְׁנָאֶמֶר (דברים טו ב) "לֹא יִגָּשׁ
אֶת רֵעֵהוּ וְאֶת אָחִיו":
**Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:1**
It is a biblical positive command to
cancel a cash debt in the sabbatical year,
as it is written: "Every creditor shall remit
the due that he claims from his
neighbor" (Deuteronomy 15:2). If one
claims a debt which has remained over
the sabbatical year, they break a
prohibitive command, as it is written:
"He shall not exact it of his neighbor, his
brother" (2).
3. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ג'**
וּמִדְּבָרֵי סוֹפְרִים שֶׁתִּהְיֶה שְׁמִטַּת כֶּסֶּפִּים
נוֹהֶגֶת בְּזֶמַן הַזֶּה בְּכָל מְקוֹם וְאֵף עַל
פִּי שְׂאִין הַיּוֹבֵל נוֹהֵג כְּדִי שֶׁלֹּא
תִשְׁתַּכַּח תּוֹרַת שְׁמִטַּת הַכֶּסֶּפִּים
מִיִּשְׂרָאֵל:
**Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:3**
But it is from the words of the Scribes
(rabbinic) that the release of monies is
[nevertheless] practiced at this time in
every place – even though the Jubilee is
not practiced. [This is] so that the law of
releasing monies will not be forgotten
from Israel.
4. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ד'**
**Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:4**

אין שביעית משמטת כספים אלא
בסופה שנאמר (דברים טו א) "מקץ
שבע שנים תעשה" שמטה וזה דבר
השמטה ושם הוא אומר (דברים לא י)
"מקץ שבע שנים במעד שנת
השמטה בחג הסוכות". מה שם אחר
שבע אף השמטת כספים אחר שבע.
לפיכך הלוי את חברו בשביעית
עצמה גובה חובו כל השנה.
וכשתשקע חמה בלילי ראש השנה
של מוצאי שביעית אבד החוב:

The seventh year only releases money at
its end. Hence, if one gave a loan to their
fellow in the seventh year itself, he or she
may collect the debt the whole year.

But from when the sun sets on the night
of Rosh Hashanah at the culmination of
the seventh year, the debt is lost.

5. **טור, חושן משפט ס"ז:ה'**
(ה) וכתב א"א הרא"ש ז"ל
בתשובה ששאלת שנוהגין בארץ
הזאת לגבות שטרות שעברה עליהן
שביעית הוי יודע שתמהתי על זה
מיום בואי לארץ הזאת וצווחתי
ככרוכיא ולית דמשגח בי ואמרו כי
כבר נהגו בן בארץ הזאת וא"א
לשנות המנהג:

Tur, Choshen Mishpat 67:5

My father, Rabbi Asher [1250-1327],
said that he's been astonished since
coming to Spain that people collect their
debts even after a *shemittah* year, and he
has been crowing and screaming at them,
and nobody pays him any attention,
since they say that this is their practice
and it cannot be changed.

ה.

6. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ט:ו'**
המוסר שטרותיו לבית דין ואמר להם
אתם גבו לי חובי זה אינו נשמט
שנאמר (דברים טו ג) "ואשר יהיה לך
את אחיך" וזה בית דין תובעין אותו.
וכן בית דין שחתכו את הדין וכתבו
איש פלוני אתה חייב לתן לזה כך וכך
אינו נשמט. שזה כגבוי הוא וכאלו
בא לידו ואינו כמלוה:

**Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:15**

If one delivered his bonds to the court
and said to them: "You will collect this
debt for me," it is not cancelled, as it is
written: "You must remit whatever is due
you from your brother" (Deuteronomy
15:3), and in this case it is the court that
exact payment from him.— —

ו.

7. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ט:ז'**
כשראה הלל הזקן שנמנעו מלהלוות
זה את זה ועוברין על הכתוב בתורה
(דברים טו ט) "השמר לך פן יהיה דבר"

**Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:16**

When Hillel the Elder saw that the
people refrained from giving loans one to
another and transgressed what is written
in the Torah: "Beware lest you harbor the

ז.

וגו' התקין פרוזבול כדי שלא ישמט
החוב עד שילוו זה את זה. ואין
הפרוזבול מועיל אלא בשמטת פספס
בזמן הזה שהיא מדברי סופרים. אבל
שמטה של תורה אין הפרוזבול מועיל
בה:

base thought...", he ordained a *prozbul*
whereby a loan is secured and not
cancelled, so that the people might
extend loans mutually.

8. משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ז

אין כותבין פרוזבול אלא חכמים
גדולים ביותר בבית דינו של רבי אמי
ורבי אסי שהן ראויין להפקיע ממון
בני אדם. אבל שאר בתי דינים אין
כותבין:

Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:17

Only the greatest sages – like the court of
Rabbi Ammi and Rabbi Assi – may write
a *prozbul*. For they are worthy of
extracting the money of people. But
other courts may not write [it].

9. חושן משפט ס"ז:י"ח

(יה) פרוזבול אינו משמט ואינו נכתב
אלא בב"ד חשוב דהיינו שלשה
בקיימים בדין ובענין פרוזבול ויודעים
ענין שמיטה והמחום רבים עליהם
באותה העיר וי"א דכותבין פרוזבול בכל
ב"ד (טור וב"י בשם הפוסקים) ונ"ל דיש
להקל בזמן הזה:

Shulchan Arukh, Choshen Mishpat
67:18

Rama: Any Beit Din of three people can
issue a *prozbul*

10. משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ח

זהו גופו של פרוזבול. מוסרני לכם
פלוני ופלוני הדינין שבמקום פלוני
שכל חוב שיש לי שאגבנו כל זמן
שארצה. והדינין או העדים חותמין
מלמטה:

Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:18

This is the formula of the *prozbul*: "I
inform you, judges so-and-so in such-
and-such locality, that I will collect any
debt due to me whenever I please." And
the judges, or witnesses, sign below.

11. משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"כ

תלמידי חכמים שהלוו זה את זה
ומסר דבריו לתלמידים ואמר מוסרני
לכם שכל חוב שיש לי שאגבנו כל

Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:27

[In the case of] Torah scholars who lent
to one another and one entrusted his
words to the students and said, "I entrust
to you, that I will collect any debt [due]
to me any time I please" – he does not

זמן שארצה אינו צריך לכתב
פרובול. מפני שהן יודעים שהשמיטה
כספים בזמן הזה מדבריהם ובדברים
בלבד היא נדחית:

need to write a *prozbul*. For they know
that the release of monies at this time is
only [rabbinic], so it can be overridden
with words alone.

12. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"כ"ח**

כל המחזיר חוב שעברה עליו שביעית
רוח חכמים נוזה הימנו. וצריך
המלוה לומר למחזיר משמיט אני
וכבר נפטרת ממני. אמר לו אף על פי
כן רצוני שתקבל יקבל ממנו שנאמר
(דברים טו ב) "לא יגש" והרי לא נגש.
ואל יאמר לו בחובי אני נותן לך אלא
יאמר לו שלי הם ובמתנה אני נותן
לך:

יב. **Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:28**

[Regarding] anyone who returns a loan,
over which the seventh year has passed –
the spirit of the Sages is pleased with
him. However the creditor must say to
the borrower, "I release the debt, and you
have already been exempted from me." If
he [then] said to him, "Nevertheless, I
want you to accept it," he may accept it
from him. For it is stated (Deuteronomy
15:2), "he shall not exact" – and he
surely did not exact [it]. But he should
not say to him, "I am giving it to you as
my obligation." Rather, he should say, "It
is mine and I am giving you a present."

13. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"כ"ט**

החזיר לו חובו ולא אמר לו פן. מסבב
עמו בדברים עד שיאמר לו שלי הם
ובמתנה נתתם לך. ואם לא אמר לא
יקבל ממנו אלא יטל מעותיו וילך לו:

יג. **Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:29**

If he returned the money but did not say
this to him, [the creditor] should circle
around it with words, until [the
borrower] says, "It is mine and I have
given it to you as a present." But if he did
not say [this], he should not take [it]
from him. Rather [the borrower] should
take his money and go.

14. **משנה תורה, הלכות שמיטה ויובל
ט"ל'**

מי שנמנע מלהלוות את חברו קדם
השמיטה שמא יתאחר החוב שלו
וישמיט עבר בלא תעשה שנאמר
השמר לך וגו'. וחטא גדול הוא שהרי
הזהירה עליו תורה בשני לאוין
שנאמר (דברים טו ט) "השמר לך פן"
וגו'. וכל מקום שנאמר השמר או פן
או אל הרי זה מצות לא תעשה.

יד. **Mishneh Torah, Sabbatical Year and the
Jubilee 9:30**

One who prevents himself from lending
to his fellow before the Sabbatical year –
lest the debt that [would be] coming to
him is delayed, and it be released – has
transgressed a negative commandment,
as it is stated (Deuteronomy 15:9),
"Beware, etc." And it is a big sin – for
behold the Torah prohibited it with two
commandments, "Beware lest" – and in
every place where it is stated, "Beware,"

וְהַתּוֹרָה הַקְּפִידָה עַל מַחְשָׁבָה רָעָה זֶה
 וּקְרָאָתוֹ (דְּבָרִים טו ט) "בְּלִיעַל". וְהָרִי
 הוֹסִיף הַכָּתוּב לְהוֹדִיר וּלְצוּוֹת שְׁלֹא
 יִמְנַע אֶלָּא יִתֵּן שְׁנֵאֲמַר (דְּבָרִים טו י)
 "נָתַן תִּתֵּן לוֹ וְלֹא יִרַע לְבָבְךָ בְּתִתְּךָ
 לוֹ" וְגו'. וְהַבְּטִיחַ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 בְּשֹׁכֵר מִצְוָה זֶה בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁנֵאֲמַר
 (דְּבָרִים טו י) "כִּי בְּגִלָּל הַדָּבָר הַזֶּה
 יִבְרַכְךָ" וְגו'.

or "lest" or "do not" – it is surely a negative commandment. And the Torah was particular about this commandment and called it, "unrestrained." And behold, Scripture added to warn and command not to refrain; but rather to give, as it is stated (Deuteronomy 15:10), "You must surely give him, and let your heart not hurt when you give him, etc." And the Holy One, blessed be He, promised reward in this world for this commandment, as it is stated, "for because of this thing will He bless you."

15. **Jacques Derrida, Given time: I. Counterfeit money. Vol. 1. , 1992, p.12**

טז.

For there to be a gift, there must be no reciprocity, return, exchange, counter-gift, or debt. If the other gives me back or owes me or has to give me back what I give him or her, there will not have been a gift, whether this restitution is immediate or whether it is programmed by a complex calculation of a long-term deferral or difference...

For there to be a gift, it is necessary that the *donee* not give back, amortize, reimburse, acquit himself, enter into a contract, and that he never have contracted a debt. The *donee* owes it to himself even not to give back, he ought not owe [*il a le devoir de ne pas devoir*] and the donor ought not count on restitution. It is thus necessary, at the limit, that he not recognize the gift as gift. If he recognizes it as gift, if the gift appears to him as such, if the present is present to him as present, this simple recognition suffices to annul the gift.

16. **Derrida, Jacques. Given time: I. Counterfeit money. Vol. 1. , 1992, p.35**

טז.

"How is one to speak reasonably, in a sensible fashion, that is, accessible to common sense, of a gift that could not be what it was except on the condition of not being what it was? On the condition of not being or appearing to be the gift of anything, of anything that is or that is present, come from someone and given to someone? On the condition of "being" a gift without given and without giving, without presentable thing and act? A gift that would neither give itself, nor give itself as such, and that could not take place except on the condition of not taking place—and of remaining impossible, without dialectical sublation of the contradiction?

...the gift, that demands an unheard-of accounting since it must not conclude in either a balancing of income and expenses, in an economic circle, or in the

regulated rationality of a calculation, a metrics, a symmetry, or any kind of relation... that, as we saw, are sent into crisis by the madness of the gift."

17.

**בן איש חי, הלכות שנה א, כי
תבוא כ"ו:ג'**

והנה יש מתחסדים אחר שכותבין
הפרוזבול מלווה לחבירו סך מה
עשרה גרוש או פחות או יותר ועל זה
הסך לא יחול הפרוזבול כיון שהלווהו
אחר זמן הפרוזבול ואז אחר ראש
השנה כשיביא לו חבירו המעות
לפרעו יאמר לו משמט אני ולא
יקבלם ממנו, ויאכל הלווה ולחדי
במעות אלו, והמלווה לחדי במצות
שמיטת כספים שקיים אותה בפועל,
ותהילות לאל יתברך, הנהגתי מצוה זו
פה עירנו בגדד יע"א הדפסתי שטרות
של פרוזבול וחלקתי אותם לכמה בני
אדם ועשאום, וגם למדתי אותם
שיעשו כן להלוות אחר זמן הפרוזבול
סך מה ולקיים המצווה בפועל כאמור
לעיל, אשריהם ישראל אוהבי מצות
ה' ועושים אותה בשמחה:

**Ben Ish Hai, Halachot 1st Year, Ki Tavo
26:3**

There are certain pious people, who,
after writing the Prozbul, lend a small
amount of money to their friends: only
ten *grush* or so, and make sure that the
Prozbul doesn't apply to that, since it was
given afterwards. After Rosh Hashanah,
when the friend comes to repay the loan,
they announce "I annul the loan," and
don't take the money back. Afterwards,
the friend buys some food and rejoices
with this free money, and the lender can
rejoice at having really performed the
mitzvah of cancelling debts. With praise
to the blessed God, I enacted such a
mitzvah in our city of Baghdad, may
God protect it. I printed Prozbul forms
and handed them out to many people
who used them, and I also instructed
them to do as I described above, to lend a
small sum after filling out the Prozbul in
order to really perform the mitzvah.
Happy are Israel, lovers of God's
commandments, who fulfil them with
joy!

י.

